

VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS

№ 2 (volume 1) 2019

VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS

apr, 2019

Editorial board

Chairman of the editorial board:
Doc. JUDr. Julius Kovach, CSc

Members of the editorial board:

Slovak Republic

Prof. JUDr. Jan Svak, DrSc.
Doc. JUDr. Julius Kovach, CSc.
JUDr. Ivan Ikrényi, PhD., F.I.I.
JUDr. Denisa Soukenikova, PhD.
JUDr. Ivan Roháč, LL.M, MBA, PhD.
JUDr. Martina Reřichová, PhD.
Prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc.
Prof. JUDr. Pavel Hollander, DrSc.
Prof. PhDr. JUDr. Milos Vecera, CSc.
Prof. JUDr. Jan Hurdik, DrSc.
JUDr. Alexandra Sestrienková
JUDr. Lukáš Cisko, Ph.D.
JUDr. Ivana Shoshková, PhD.
JUDr. Jozef Beňo, PhD.

Czech Republic

JUDr. Petr Poledník
Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
JUDr. Zdenka Papoušková, Ph.D.
Doc. JUDr. Blanka Vítová, LL.M., Ph.D.
Doc. et doc. JUDr. Naděžda Shishková, Ph.D.
Prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.
Prof. JUDr. Jan Hurdik, DrSc.

Ukraine

JUDr. Myroslava Hromovchuk, CSc.
Prof. JUDr. Yuriy Bysaha, DrSc.
Prof. JUDr. Oleksandr Roháč, DrSc.
Prof. JUDr. Dmytry Byelov, DrSc.
Doc. JUDr. ThDr. Oleksandr Bilash, CSc.
Prof. JUDr. Yaroslav Lazur, DrSc.
JUDr. Roman Fridmansky, CSc.
Prof. JUDr. Sibilla Buletsa, DrSc.

Romania

Prof. JUDr. Ivan Horka, PhD.

Poland

Prof. JUDr. Piotr Stanis
Ph.D. Katarzyna Szwed
Ph.D. Marta Kołodziejczyk
Ph.D. Justyna Ciechanowska
Dr. Jarosław Storczyński

Dr. Grzegorz Maroń
Prof. dr hab. Janush Nichyporuk

Russian Federation

Prof. JUDr. Oleksandr Sevrukov, DrSc.
JUDr. Helena Shekk, PhD.

Moldova

Prof. JUDr. Valeriu Bujor
Prof. JUDr. Valeriu Čerba

Macedonia

Assoc. prof Zoran Filipovski, PhD.

Croatia

Prof. JUDr. Budislav Vukas jr., DrSc.

Hungary

Dr. Tímea Barzó
Dr. Varga Norbert
Dr. habil Csilla Csak, PhD
Dr. Erika Varadi-Csema, PhD, LL.M

Kazakhstan

Prof. JUDr. Kazbek Ukanov, DrSc.

Litva

Prof. JUDr. Arvid Struzhunas, DrSc.

Latvia

Doc. JUDr. Janis Grasis

Estonia

Prof. Tanel Kerikmäe
Dr Archil Chochia
LLM Madis Ernits

Austria

Prof. JUDr. Bernd Wieser, DrSc.

Publisher:

PANEURÓPSKA
VYSOKÁ ŠKOLA

Pan-European University
Faculty of Law
Tomášikova, 10
Bratislava

Uzhhorod National University
Faculty of Law
Kapitul'na, 26
Uzhhorod

Public organization
„LEX PRO OMNES”
Mierová, 2529
Humenné

Registered number: EV 5051/14

ISSN 1339-7915

Contents

-
Normative legal acts electronic promulgation.....7
Електронне оприлюднення нормативно-правових актів
Liudmyla Andrusiv
-
**Legal system of the state in globalization conditions:
peculiarities of development in the context of current realities.....13**
*Правова система держави в умовах глобалізації:
особливості розвитку в контексті сучасних реалій*
Andrii Balaklytskyi
-
The structure and electronic governance instruments.....19
Структура та інструменти електронного урядування
Alexander Bernasyuk
-
**Historical transformation of criminal liability for violation
of rules related to traffic or driving safety by drivers..... 25**
*Історична трансформація норм про кримінальну відповідальність
за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами,
які керують транспортними засобами*
Viktoriia Beschastna
-
Lobbying and abuse law taxation.....31
Лобіювання та зловживання правом у податкових правовідносинах
Anastasia Boksgorn
-
**Supervision and control for execution of social protection legislation
in the protection mechanism of the right to social protection.....37**
*Порядок проведення розрахунків за надані населенню житлові субсидії
для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг
в Україні та Республіці Білорусь: порівняльно-правовий аспект*
Kateryna Borychenko
-
The concept of prosecution of a person.....42
Поняття обвинувальної діяльності, здійснюваної щодо особи
Nadiia Bublyk
-
**Protecting the rights of citizens by state and local self-government bodies on
environmental safety by providing drinking water on the example of the Lviv region.....47**
*Захист прав громадян органами державної влади
та місцевого самоврядування на екологічну безпеку шляхом забезпечення питною
водою на прикладі Львівської області*
Yaroslav Buriak

➤	Priority ways of reformation of the system of public financial control bodies in Ukraine.....	52
	<i>Пріоритетні шляхи реформування системи органів державного фінансового контролю в Україні</i>	
	<i>Tatiana Goloyadova</i>	
➤	Transformation of labor relations in Ukraine as a result of global informatization.....	59
	<i>Трансформація трудових відносин в Україні внаслідок глобальної інформатизації</i>	
	<i>Svitlana Gutsu</i>	
➤	Concept of administrative procedure in the field of citizenship, immigration and emigration.....	64
	<i>Поняття адміністративної процедури в сфері громадянства, імміграції та еміграції</i>	
	<i>Nadiia Danylevich</i>	
➤	Competitive claims in civil law of Ukraine	69
	<i>Конкурентні претензії в цивільному праві України</i>	
	<i>Sergei Deledyuka</i>	
➤	Definition of the notion «Psychophysical readiness».....	75
	<i>Визначення дефініції «психофізична готовність»</i>	
	<i>Olena Dorova</i>	
➤	Correlation of criminal concepts the threat and the psychical compulsion.....	82
	<i>Співвідношення кримінально-правових понять погрози та психічного примусу</i>	
	<i>Maksym Dimitrov</i>	
➤	Place of concept of «mechanism of human rights protection» among related categories».....	86
	<i>Поняття «механізм охорони прав людини» у співвідношенні з суміжними категоріями»</i>	
	<i>Yaroslav Yermolenko</i>	
➤	Basis of creating committees of the Verkhovna Rada of Ukraine.....	93
	<i>Засади утворення комітетів Верховної Ради України</i>	
	<i>Oleksandr Zozulia</i>	
➤	A typical trace pattern of committing fraud in property insurance.....	99
	<i>Типова слідова картина вчинення шахрайства у сфері страхування майна</i>	
	<i>Kristina Ivasyuk</i>	
➤	Protected against professional activities of legal organizers in Ukraine.....	105
	<i>Потерпілий від злочинів проти професійної діяльності працівників правоохоронних органів в Україні</i>	
	<i>Oleg Kyrbiatiev</i>	

➤ The legal consequences of the appearance of an unidentified missing person, missing and declared dead..... <i>Правові наслідки появи безвісно відсутньої особи, зниклої безвісти та оголошеної померлою</i> <i>Andrii Klychko</i>	111
➤ Criminal provision of police activity in the public legal entrepreneurship system..... <i>Кримінологічне забезпечення поліцейської діяльності в системі правового виховання населення</i> <i>Andrii Kovalenko</i>	118
➤ About determinants which constitute the application of power to the institutions which are carrying in Ukraine..... <i>Про деякі детермінанти, що зумовлюють застосування сили до засуджених в установах виконання покарань в Україні</i> <i>Ivan Kolb</i>	123
➤ General features of public service in the law enforcement sphere in Ukraine..... <i>Загальні ознаки публічної служби в правоохоронній сфері України</i> <i>Pavlo Komirchyi</i>	127
➤ Features of the administrative procedure for state registration of real rights to real estate purchased on electronic trades..... <i>Особливості адміністративної процедури державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, що придбане на електронних торгах</i> <i>Oleksii Kruhovi</i>	133
➤ The problem of professional malignancy in robots American researchers (middle of the twentieth century – ear of the twenty-first century)..... <i>Проблема професійної злочинності в роботах американських дослідників (середина XX ст. – початок XXI ст.)</i> <i>Nataliia Makarenko</i>	141
➤ Improvement of the legal status of the National Bank of Ukraine..... <i>Удосконалення правового статусу Національного банку України</i> <i>Volodymyr Mykhalchich</i>	147
➤ Financial control as an object of administrative-legal regulation..... <i>Фінансовий контроль як об'єкт адміністративно-правового регулювання</i> <i>Dmytro Molchanov</i>	151
➤ Administrative and legal support of private detective (investigative) activities..... <i>Адміністративно-правове забезпечення приватної детективної (розшукової) діяльності</i> <i>Dmytro Mulyavka</i>	157

- The objective side of the violation is established by law restrictions on the receipt of gifts.....161**
Об'єктивна сторона порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків
Sergei Roshchupkin
- Notary in the system of jurisdictional forms of protection of civil rights.....166**
Нотаріат в системі юрисдикційних форм захисту цивільних прав
Anna Servetnyk
- The issue of legal framework for the implementation of fiscal policy of Ukraine in the conditions of Eurointegration.....176**
До питання правових засад реалізації фінансової політики України в умовах євроінтеграції
Mykhailo Sofin
- Stages of implementation of administrative procedures conformity checks of the implementation of preparatory and construction works requirements of construction norms.....181**
Етапи здійснення адміністративних процедур проведення перевірки відповідності виконання підготовчих та будівельних робіт вимогам будівельних норм
Nataliia Chekomasova
- Features of free legal aid.....189**
Особливості безоплатної правової допомоги
Volodymyr Chornobryvets
- Appeal by the issuer of actions of public authorities in Ukraine and Europe.....194**
Оскарження емітентом дій органів державної влади в Україні та Європі
Stanislav Shchoka
- Tactics of interrogation of a minor suspect in committing a robbery.....199**
Тактика допиту неповнолітнього підозрюваного у вчиненні розбою
Orest Yakovina

Lobbying and abuse law taxation

Лобіювання та зловживання правом у податкових правовідносинах

Anastasia Boksgorn

Key words:

taxation field lobbying, abuse of the right, tax relations, lobbying in the tax legal relations.

Ключові слова:

лобіювання у сфері податків, зловживання правом, податкові правовідносини, лобізм у податкових правовідносинах.

Актуальність. Завдання державно-владної діяльності в контексті змін у сучасному українському суспільстві, що пов'язані з вектором на євроінтеграцію, набувають усе більшої актуальності серед науковців. Предметом особливої уваги є дослідження фіскальної функції та виключної прерогативи держави у процесі встановлення податків та контролю за їх сплатою. Також актуальною залишається нагальність забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами. Інтереси платників податків, які бажають послабити податкове навантаження на свої доходи, змушують їх удаватися до різних способів досягнення поставленої мети, зокрема лобіювання позиції у представницьких органах публічної влади. Таке правове явище сьогодні потребує глибокого дослідження, оскільки має тісний зв'язок із зловживанням правом і не є достатньо вивченим із позиції податкового права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення сутності лобіювання, його ознак, значення та нормативно-правового регулювання було предметом досліджень великої кількості зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких О.С. Автономов, М.Г. Анохін, Т.І. Аравіна, К.С. Вяткін, С.В. Зотов, М.Г. Зяблюк, Л.Є. Ільїчева, В.А. Лепьохін, О.П. Любимов, О.В. Малько, О.О. Одінцова, В.Г. Павлов, С.П. Перегудов та інші. Однак феномен лобізму (як фактор впливу на податкові правовідносини) потребує більш детального вивчення.

Метою статті є визначення сутності таких правових явищ, як лобіювання та зловживання правом у податкових правовідносинах, а також їх розмежування.

Виклад основного матеріалу. Лобізм є одним із визначальних складників системи представництва інтересів, широкоvizнаним засобом формального і неформального впливу груп інтересів на владні структури з метою ухвалення необхідних їм рішень¹. В.Ф. Нестеровичем запропоновано дефініцію лобіювання як процесу легального впливу на визначені законом органи державної влади й органи місцевого самоврядування, а також на посадових осіб із боку зареєстрованих у встановленому законом порядку фізичних та юридичних осіб із метою закріплення власних інтересів чи інтересів третіх осіб (клієнтів) у нормативно-правових актах, що ухвалюються². Однак із ним не можна повністю погодитись, оскільки автор звужує явище лобізму до професійної діяльності, відсікаючи його соціальну природу та практику функціонування в Україні в умовах відсутності нормативно-правового регулювання. Більш вдалим видається підхід М.І. Брізіцького, який виявив такі ознаки правового механізму лобіювання: є системою правових засобів лобіювання, має цілеспрямований характер – закріплення інтересів зацікавлених осіб в офіційних актах, є юридичною конструкцією впливу представника групових інтересів на суб'єкта публічної влади; забезпечує процедуру лобіювання, під час якої здійснюється застосування правових засобів. Ці ознаки дозволили сформулювати поняття правового механізму лобіювання як системи правових засобів впливу представника групових інтересів на суб'єкта публічної влади з метою закріплення в офіційних актах інтересів зацікавлених осіб³. Явище лобізму неоднозначно сприймається суспільною свідомістю. Термін

¹ Шамхалов Ф.І. Лоббизм во взаимодействиях государства и бизнеса (материалы к лекциям и семинарам). Российский экономический журнал, 1999, № 1.

² Нестерович В.Ф. Конституційно-правові аспекти лобіювання у правотворчому процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право». Луганськ, 2004. 212 с., С. 27.

³ Брізіцький М. Загальнотеоретична характеристика правового механізму лобіювання. Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». 2015. Вип. 61. С. 3–9. С. 8.

«лобізм» несе як позитивне, так і негативне смислове навантаження. Часто він отримує винятково негативне значення – коли асоціюється з поняттям протекціонізму, підкупу державних службовців і депутатів, коли спостерігається ототожнення механізму лобіювання як сукупності силових методів і корупційних дій для досягнення мети⁴. Такі практики впливу на представників влади, як незаконний тиск, хабарництво, корупція, формують негативне ставлення до лобізму загалом. Через можливість поширення і необхідність запобігання їм лобізм має бути регульованим та контрольованим. У зарубіжній практиці лобізм є цивілізованим шляхом просування певних рішень, законодавчих актів чи ініціатив як у владних структурах, так і в недержавному секторі економіки (за посередництва неурядових організацій або індивідуальних фізичних осіб).

Позитивний та змістовний характер лобізму відображений у його функціях: посередництва між громадянами та державою, оскільки лобісти представляють інтереси різних соціальних суб'єктів у владних структурах суспільства, обміну інформацією, організації плюралізму суспільних інтересів, посилення самоорганізації громадянського суспільства, досягнення компромісу, тобто взаємного врівноваження та примирення різних інтересів⁵. Наприклад, Є.Б. Тихомирова, враховуючи всі особливості лобізму, виділяє також прагматичну (передання певних комунікативних настанов об'єктам лобізму, щоб спонукати їх до відповідної реакції та ухвалення рішень), експресивну (лобісти виражають не тільки смислову, але й оцінну інформацію про певні реалії), контрольну (спостереження за процесом розробки законодавчих актів, підготовкою та ухваленням інших управлінських рішень) та регульовальну (лобісти допомагають ухвалювати рішення, які забезпечують упорядкування суспільних процесів) функції⁶. Цивілізоване лобіювання на локальному рівні сприяє поглибленню демократичних процесів у державі, а також допомагає місцевій громаді вирішувати свої питання, ураховуючи місцеві умови та можливості⁷. У сфері встановлення місцевих податків та зборів лобізм виконує інформативну функцію, надаючи відомості, необхідні для вирішення питань щодо ставок місцевих податків та зборів; функцію досягнення компромісу – урівноваження та примирення інтересів органів місцевого самоврядування, територіальної громади та платників податку; контролю – шляхом виявлення неефективності та/або прогалин у регулюванні місцевих податків та зборів. Говорячи про лобіювання у сфері податкових правовідносин, Є.В. Дуліба зазначає, що це явище необхідно характеризувати за такими критеріями, як правова база, її роль у боротьбі з корупцією, суб'єкти, об'єкти та предмет лобіювання⁸. Беручи за основу таке структурування, можна сказати, що об'єктами лобіювання у сфері місцевого оподаткування є органи місцевого самоврядування, насамперед місцеві ради, а предметом – нормативно-правові акти, що встановлюють місцеві податки та збори, зокрема їх ставки, регламентують надання податкових пільг, а також контроль за сплатою. Лобіювання у сфері податків функціонує, виходячи з єдиного для всіх громадян принципу, який проголошує право громадян брати участь у державних процесах, в управлінні державними справами, право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів (ст. 40 Конституції України)⁹. Однак спеціального нормативно-правового регулювання процесу лобіювання в Україні ні на загальнодержавному, ні на місцевому рівні немає, що негативно впливає його прозорість та ефективність, зокрема у сфері місцевого оподаткування. Суб'єктами лобіювання у сфері встановлення місцевих податків та зборів є фізичні та юридичні особи. При цьому ними можуть бути як виконавці, так і замовники лобістських послуг, які зацікавлені в ухваленні управлінського рішення на свою користь. Прикладом поєднання як виконавця, так і замовників лобістських послуг є колективні звернення до органів місцевого самоврядування. Так, мала місце петиція від 19.10.2018 р. у м. Славуті такого змісту: «Шановний мер міста і наші шановні депутати, прошу на найближчій сесії розглянути питання на так званий податок на розкіш (зайві квадратні метри). Зверніть увагу на те що всі у кого 3–4–5-кімнатні квартири підпали під цю сплату податку, незважаючи на те, яка кількість людей там проживає. Просимо Вас перегляну ще раз це рішення і збільшити кількість квадратних метрів до 100 квадратів у квартирах, оскільки цей закон обмежує права громадян на нормальне існування. А за

⁴ Ганжуров Ю. Парламентське лобіювання в контексті політичної комунікації. Політ. менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 50–62, С. 51.

⁵ Євгенєва А. Проблема законодавчого регулювання лобістської діяльності. URL: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=draft_art&dtopic=6&ar_id=1018&as=0

⁶ Тихомирова Е.Б. Лоббизм как специфическая форма коммуникаций с общественностью. Вестн. Моск. ун-та. Сер. 18, Социол. и политология. 2002. № 3. С. 113–127. С. 119.

⁷ Ворчакова І.Є. Регіональний лобізм як один з демократичних інститутів політичної системи США. Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2014. Вип. 7. С. 267–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_52-271

⁸ Дуліба Є.В. Лобіювання у сфері податків: питання теорії та практики. Науковий журнал. URL: http://dspace.regi.rovno.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2299/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20-%20Duliba_17.pdf

⁹ Конституція України. Відомості Верховної Ради, 1996. № 30. Ст. 141.

можливості, взагалі відмінити цей податок у нашому місті»¹⁰. Вона була сформована однією людиною та отримала підтримку ще 108 осіб із необхідних 100 для її розгляду. Однак у відповіді на неї було правильно зауважено, що, оскільки рішенням Славутицької міської ради «Про встановлення місцевих податків і зборів на 2019 рік» від 22.06.2018 № 1086-43-VII були встановлені ставки сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на 2019 рік, наступному перегляду оподатковуваних площ та розмірів ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, підлягатимуть ставки податків на 2020 рік у встановлений законодавством термін. Із наведеного прикладу слідує ще одна проблема, яка не дозволяє розвиватись інституту лобіювання у сфері місцевого оподаткування, а саме – відсутність спеціалізованих професійних суб'єктів лобіювання та низький рівень правової освіченості населення України. При цьому аналіз лобіювання у сфері місцевих податків був би не повним без виокремлення методів (форм) лобістської діяльності. За правовою природою їх можна поділити на:

- 1) законні (направлення особистих звернень та петицій до органів місцевого самоврядування, підготовка для проектів рішень із податкових питань, надання консультативної та експертної допомоги, організація кампаній у ЗМІ та громадських слухань, здійснення соціологічних опитувань, проведення демонстрацій, маршів, пікетування або інших публічних акцій);
- 2) незаконні (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі, збирання компрометувального матеріалу, погрози).

Найбільш ефективним методом лобіювання у сфері місцевого оподаткування (як способу комунікації між територіальною громадою та органами місцевого самоврядування) є створення громадських рад, діяльність яких дозволяє проводити консультації з громадськістю, обмінюватися інформацією в процесі формування позицій і проектів рішень із податкових питань, особливо щодо ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельних ділянок, що стосується широкого загалу населення та має встановлюватись, ураховуючи різні фактори. Водночас у разі лобіювання інтересів у сфері місцевих податків окремими юридичними особами, зокрема з питань податкових пільг, його правова природа стає суперечливою. Так, Статут територіальної громади міста Миргорода від 08.08.2002 р. передбачає, що органи і посадові особи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень, визначених Законом і цим Статутом, можуть ухвалювати рішення про надання фінансової допомоги, а також податкових пільг для підприємств, установ і організацій, діяльність яких має вагомое значення для соціально-економічного і культурного розвитку міста¹¹. Таким чином, установлюється порушення принципу рівноправності та створюються передумови для зловживання правом. Так, наприклад, рішенням Одеської міської ради від 07.12.2016 р. № 1435-VII «Про надання пільги щодо плати за землю на 2017 рік»¹² та рішенням Одеської міської ради від 16.12.2015 р. №72-VII «Про надання пільги щодо плати за землю»¹³ відповідно до п. 28 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 10, пп. 14.1.147 п. 14.1. ст. 14, ст. ст. 30, 265, 269, п. 284.1 ст. 284 Податкового кодексу України, враховуючи висновки та рекомендації постійної комісії з питань планування, бюджету та фінансів, надано пільги щодо плати за землю на території міста Одеси, звільнивши від її сплати один із вищих навчальних закладів. Тим самим, надавши податкові переваги не тільки комунальним та державним установам, а й приватному навчальному закладу. Указане зумовлює необхідність зупинитися на проблемі зловживання правом у сфері місцевого оподаткування, правова природа якого є досить дискусійною.

Зловживання правом вважають самостійним видом правової поведінки поряд із правомірним діянням та правопорушенням або, як пропонує Н.А. П'янов, розглядають зловживання правом як прикордонний вид правової поведінки, який не можна зарахувати до правомірної чи неправомірної поведінки¹⁴. О.Ф. Скаун, досліджуючи феномен категорії зловживання правом, доходить висновку, що воно належить до правової поведінки, яка може набути неправомірного характеру і стати правопорушенням, але не завжди ним стає, та дає таку дефініцію зловживання правом: «Це особливий вид правової поведінки, який полягає у використанні громадянами своїх прав у недозволені способи, що суперечать призначенню права, внаслідок

¹⁰ Податок на розкіш: петиція від 19 жовтня 2018 р. у м. Славутич. URL: <https://e-dem.in.ua/slavutich/Petition/View/40>

¹¹ Статут територіальної громади міста Миргорода від 9 серпня 2002 року. URL: http://myrgorod.pl.ua/files/docs/Publiczna_inform/stat_ter_grom.pdf

¹² Рішення Одеської міської ради № 1435-VII від 07.12.2016р. «Про надання пільги щодо плати за землю на 2017 рік». URL: <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/91109/>

¹³ Рішення Одеської міської ради №72-VII від 16.12.2015р. «Про надання пільги щодо плати за землю». URL: <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/78858/>

¹⁴ П'янов Н.А. Правовое поведение: понятие и виды. Сибирский юридический вестник. 2004. № 4. URL: www.lawinstitut.ru/ru/science/vestnik/20044/pyanov.html

чого завдаються збитки (школа) суспільству, державі, окремій особі»¹⁵. Цікавою є точка зору Е.А. Одегнала, який розглядає зловживання правом як діяння, що трансформується, оскільки в момент реалізації змісту суб'єктивного права дії суб'єкта носять правомірний характер, однак, коли починається нанесення шкоди правам та інтересам інших осіб, діяння трансформується в протиправне¹⁶. Зловживання правом розглядається як особливий тип правопорушення, що вчиняється уповноваженою особою під час здійснення нею належного їй права (Х.А. Текаєв, О.В. Волков та інші)¹⁷. Відповідаючи на питання щодо протиправності чи правомірності діяння, слід урахувати не тільки формально-юридичний аспект, що в юридичній літературі занадто абсолютизується, а і сутнісно-юридичний. Зловживання правом посягає на змістовне в праві, тобто на охоронюваний правом приватний або публічний інтерес, на той порядок у суспільних відносинах, який підтримується за допомогою правового інструментарію, на прогресивну діяльність та конструктивні способи її здійснення. Сутнісно-юридично зловживання суб'єктивним правом є протиправним діянням, оскільки за своєю цілеспрямованістю та результативністю суперечить призначенню, меті, соціальній функції норми права. Тобто під час зловживання саме право виступає як інструмент здійснення протиправної діяльності¹⁸. Тобто шкода, спричинена зловживанням права, визначає ступінь його суспільної небезпеки та правову кваліфікацію, що ілюструє рішення прокуратури м. Івано-Франківська розпочати три кримінальні провадження стосовно службових осіб комунального підприємства «Технічний центр Сервіс-Авто». Ідеться про виявлені за клопотанням прокуратури фінансові порушення в діяльності цього підприємства за 2013–2015 рр. Так, встановлено, що службовці, зловживаючи своїм становищем, не сплатили до місцевого бюджету понад 4 млн. грн. обов'язкового збору за гаражі та стоянки. За цим фактом розпочато кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 Кримінального кодексу України. Водночас з'ясовано, що через зловживання цих службовців не проводилось нарахування збору за паркування транспортних засобів¹⁹. Н.А. Фомина говорить про зловживання правом із боку суб'єкта податкових правовідносин (незалежно від його правового статусу). Вона зауважує, що коли цей суб'єкт здійснює дії за межами компетенції, наданої законом, він реалізує суб'єктивні права в протиріччі з призначенням.²⁰ Е.А. Цикунов визначає зловживання правом у сфері оподаткування як недобросовісну діяльність платника податків, що формально не порушує норми податкового права, але є спрямованою суто або здебільшого на мінімізацію податкового обов'язку за відсутності мети досягнення реального результату від господарської діяльності²¹. При цьому зменшення розміру податкового обов'язку означатиме зменшення розміру податку, що підлягає сплаті до відповідного бюджету. Отже, податкова вигода багато в чому визначається діями платника податків щодо оптимізації оподаткування, оскільки мета останньої і полягає в зниженні суми сплачуваних податків. Залежно від оцінки безпосередніх дій платника податків, які стали причиною зниження податку, податкова вигода може бути визнана обґрунтованою або необґрунтованою. Тобто зловживання правом може мати місце у діях обох сторін податкових відносин.

Висновки. Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що лобізм та зловживання правом є факторами, які впливають на адміністрування місцевих податків та зборів. Однак вони суттєво відрізняються один від одного:

- за соціальною природою та наслідками лобізм, як правило, є позитивним явищем, що втілює колективні або суспільні інтереси, а зловживання правом задовольняє інтереси конкретної фізично та/або юридичної особи економічного характеру та наносить шкоду інтересам інших осіб;
- за об'єктом лобіювання направлене на рішення органів місцевого самоврядування, а зловживання правом – на зменшення податкових зобов'язань;
- за суб'єктами лобіювання здійснюється фізичними та юридичними особами, громадськими організаціями, а зловживання правом – як платниками податків, так і органами місцевого самоврядування;

¹⁵ Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.

¹⁶ Одегнал Е.А. Соотношение понятий «злоупотребление правом» и «правонарушение». Юрист. 2007. № 1. URL: koteh.ru/journal-yurist/5185.html.

¹⁷ Текаев Х. . Злоупотребление правом. Проблемы реализации права: межвуз. сб. науч. работ / Свердл. юрид. ин-т им. Р. А. Руденко. Свердловск, 1990. С. 112–116.

¹⁸ Афанасьєва М.В. Зловживання пасивним виборчим правом: теорія та практика. Актуальні проблеми держави та права : зб. наук. праць. Вип. 61 / редкол. : С.В. Ківалов та ін. Одеса: Юрид. л-ра, 2011. С. 203–211. С. 206

¹⁹ Через зловживання службовців КП «Технічний центр Сервіс-Авто» до бюджету Івано-Франківська не надійшло понад 4 млн. грн. URL: https://ifr.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=155592&fp=1800&s=print

²⁰ Фомина Н.А. Злоупотребление правом в налоговых правоотношениях. Москва: Новая Правовая культура, 2008.

²¹ Цикунов Е.А. Злоупотребление правом в сфере налогов и сборов: дис. ... к. ю. н., Москва, 2006. С. 87.

– за метою лобіювання направлене на оптимізацію системи місцевих податків та зборів, а зловживання правом зумовлюють корисливі мотиви, заподіяння шкоди іншим особам, затягування процесу сплати податків, створення перешкод для реалізації прав та свобод іншим особам тощо.

Подолання негативних аспектів застосування лобізму та зловживання правом можливе шляхом підвищення рівня правової освіченості та культури громадян України, а також удосконалення нормативно-правового регулювання адміністрування місцевих податків та зборів в Україні з використанням зарубіжного досвіду.

Анотація

У статті розглянуто теоретичні підходи до визначення сутності таких правових явищ, як лобізм та зловживання правом. Автором надано пропозиції до визначення функціонального призначення лобізму у сфері податкових правовідносин, суб'єктного складу лобіювання та форм лобістської діяльності. Також у статті розглянуто питання розмежування лобізму та зловживання правом як факторів, що впливають на процедуру адміністрування місцевих податків і зборів.

Summary

The article deals with theoretical approaches of the essence definition such legal phenomena as lobbyism and abuse of law. The author provided proposals about the definition of the functional purpose of lobbying in the area of tax legal relations, the subject structure of lobbying and forms of lobbying activity. Moreover, the article performs the issues of the distinction between lobbying and abuse of law as factors that have an impact on the administering process of local taxes and fees.

Використана література:

1. Афанасьєва М.В. Зловживання пасивним виборчим правом: теорія та практика. Актуальні проблеми держави та права: зб. наук. праць. Вип. 61 / редкол.: С.В. Ківалов та ін. Одеса: Юрид. л-ра, 2011. С. 203–211.
2. Бризіцький М. Загальнотеоретична характеристика правового механізму лобіювання. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2015. Вип. 61. С. 3–9.
3. Ворчакова І.Є. Регіональний лобізм як один із демократичних інститутів політичної системи США. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. 2014. Вип. 7. С. 267–271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_52-271.
4. Ганжуров Ю. Парламентське лобіювання в контексті політичної комунікації. *Політ. менеджмент*. 2005. № 4 (13). С. 50–62.
5. Дуліба Є.В. Лобіювання у сфері податків: питання теорії та практики. *Науковий журнал: Право і суспільство*. 2017. № 6. С. 149–155. URL: http://dspace.regi.rovno.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2299/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20-%20Duliba_17.pdf
6. Євгенєва А. Проблема законодавчого регулювання лобістської діяльності. URL: http://www.parliament.org.ua/index.php?action=draft_art&dtopic=6&ar_id=1018&as=0
7. Конституція України. *Відомості Верховної Ради*, 1996. № 30. Ст. 141.
8. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові аспекти лобіювання у правотворчому процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право». Луганськ, 2004. 212 с.
9. Одегнал Е.А. Соотношение понятий «злоупотребление правом» и «правонарушение». *Юрист*. 2007. №1. URL: koteh.ru/journal-yurist/5185.html.
10. Податок на розкіш: петиція від 19 жовтня 2018 р. у м. Славутич. URL: <https://e-dem.in.ua/slavutich/Petition/View/40>
11. Пьянов Н.А. Правовое поведение: понятие и виды. *Сибирский юридический вестник*. 2004. № 4. URL: www.lawinstitut.ru/ru/science/vestnik/20044/pyanov.html.
12. Рішення Одеської міської ради № 1435-VII від 07.12.2016р. «Про надання пільги щодо плати за землю на 2017 рік». URL: <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/91109/>
13. Рішення Одеської міської ради №72-VII від 16.12.2015р. «Про надання пільги щодо плати за землю»// <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/78858/>

14. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
15. Статут територіальної громади міста Миргорода від 9 серпня 2002 року. URL: http://myrgorod.pl.ua/files/docs/Publicna_inform/stat_ter_grom.pdf
16. Текаев Х.А. Злоупотребление правом. Проблемы реализации права: межвуз. сб. науч. работ / Свердлов. юрид. ин-т им. Р.А. Руденко. Свердловск, 1990. С. 112–116.
17. Тихомирова Е.Б. Лоббизм как специфическая форма коммуникаций с общественностью. Вестн. Моск. ун-та. Сер. 18, Социол. и политология. 2002. № 3. С. 113–127.
18. Фоминова Н.А. Злоупотребление правом в налоговых правоотношениях. Москва: Новая Правовая культура, 2008.
19. Цикунов Е.А. Злоупотребление правом в сфере налогов и сборов: дис. ... к. ю. н., Москва, 2006. С. 87.
20. Через зловживання службовців КП «Технічний центр Сервіс –Авто» до бюджету Івано-Франківська не надійшло понад 4 млн. грн. URL: https://ifr.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=155592&fp=1800&s=print
21. Шамхалов Ф.И. Лоббизм во взаимодействиях государства и бизнеса (материалы к лекциям и семинарам). Российский экономический журнал, 1999, № 1.

Anastasia Boksgorn,

*Postgraduate Student at the Department of administrative law and administrative process, Lecturer
of the Department of State and Legal Disciplines Odessa State University of Internal Affairs
Legal Adviser LLC "GIDROHAUS"*

Visegrad journal on human rights – 2 (volume 1) 2019

Právne partner:

**IKRÉNYI
& REHÁK**
ADVOKÁTI · ATTORNEYS

www.ikrenyirehak.sk

Publisher:

PANEURÓPSKA
VYSOKÁ ŠKOLA

Pan-European University
Faculty of Law
Tomášikova, 10
Bratislava

Uzhhorod National University
Faculty of Law
Kapitul'na, 26
Uzhhorod

Public organization
„LEX PRO OMNES“
Mierová, 2529
Humenné

Graphical processing:

Anna Krivoguz

Language editor:

Miroslava Gromovchuk

Rate delivered to print:

apr, 2019